

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 5000 lei.

„HRISTOS VA ÎNOI POPOARELE“

Epoca în care trăim șovăie tragic între bine și rău, între dorința de a îmbunătăți viața prin știința aplicată și între nimicirea totală a vieții prin aceleași progrese științifice. Deoparte aparatul *Răzăr* ca simbol al strălucitei noastre civilizații ce trimite mesagii spre alte planete și face din Terra noastră un nou soare, izvor de lumină spirituală. De altă parte *bomba atomică* ce ar putea la un moment dat să transforme globul pământesc într'un cimitir pustiu, călătorind fără rost prin pustuirile interplanetare.

Mai fumegă încă ruinele și încă mai sângerează plăgile marilor mutilați ai ultimului război, dar totuși omenirea nu depune armele, ci dimpotrivă caută noi mijloace de distrugere, pe care nu cotează să și le inchipue nici cea mai îndrăznețată fantezie.

Dovadă că pe lângă ruinele văzute ale lumii materiale mai există și ruine mai înfricoșate pe plan spiritual. Civilizația noastră nu-i decât o fațadă mincinoasă, ce vrea și nu poate masca un mare dezastru moral. Aci este izvorul răului: în nihilismul ce sporește cu repeziune în suflete, iarăți oamenii nu mai știu ce să creadă, ce să facă. Negativă a tot ce-i sfânt, bun și drept a pustiit grozav lumea spirituală. De aci vine și hăosul în ordinea materială a lumii. Și tot de aci trebuie să înceapă și rezidirea lumii. Un om de Stat (*C. Attlee*) spunea nu de mult că „trebuie să se realizeze o lume în care ordinea să domneasca“; și progresul științific de azi va trebui să fie ajuns din urmă de progresul moral, dacă vrem ca lumea să nuse prăbușească într'un declin de Apocalips.

Remediul unui impas atât de grav care poate să coste viața și fericirea noastră pentru multe generații, se află tatăl ascuns chiar în inimile noastre. Nu Statele Unite ale Europei, în care popoarele ar putea să trăiască în bună înțelegere, ar fi adevăratul leac al fericirii

omnirii. Aceasta ar fi numai o înfățișare exterioară a unei stări sufletești a popoarelor: *uniunea spirituală a neamurilor printr'un ideal creștin comun*. La pământul național pe care ne trăim viața materială, — un cer comun al tuturor. Religia creștină singură poate cobori cerul, adesea idealul înfrățirii popoarelor, pe pământ, prin iubirea față de aproapele care este tot omul din lume. Aceasta e concepția creștină despre lumea nouă. Cred că acesta este înțelesul „*noului Ierusalim ce se pogoară din cer dela Dumnezeu*“ despre care citim în Apocalips (3, 12). Noul Ierusalim este icoana profetică a noui ordine din lume, pe care învățătura creștină o va înfăptui, după cum spune Isaia: „*Fi-va în vremurile cele de pe urmă, că muntele casei Domnului va fi întărit peste vârful le munților și se va ridica pe deasupra dealurilor. Și toate popoarele vor curge într'acolo. Multe popoare vor veni și vor zice: Veniți să ne suim în muntele Domnului, către casa Dumnezeului lui Iacob și el ne va învăța căile lui și vom merge pe cărările lui! Caci din Sion va ieși legea, și din Ierusalim cuvântul lui Dumnezeu. El va judeca neamurile și la popoare fără de număr va da legile sale. Prefice-vor săbule în fiare de pluguri și lăncile lor în seceri. Niciun neam nu va mai ridica sabia împotriva altuia și nu-și vor mai face războaie“ (2, 2-4).*

Aproape nu ne vine să credem acestui *vis minunat*. Și totuși într'asul lucrărește nașterea noastră a tuturor. El trebuie să se plinească, precum și alte profeții din Biblie au devenit realitate. Prea e dorit de noi, ca să rănăie doar un vis. *Forța creștinismului*, care nu este o religie a trecutului, ci mai ales a viitorului, va cobori pe pământ Ierusalimul ceresc. „*Valul religios — scrie cineva — înaintează și se înalță și cei pe care îi cuprindă nu sunt tocmai cei mai săraci cu dănat. Ei s'a îndreptat căuceritor spre enta găditoare și a smuls din îndoielă pe mulți din cei mai dărzi necredincioși“* (Sintetice Creștine pg. 110).

Poate că a sosit clipa vestită de Psalmistul David: „Venit-a vremea să lucreze Domnul, căci omul a călcat poruncile lui” (Ps. 118, 26). E vorba de înnoirea lumii ruinată prin păcat. A doua Facere a Lumii a început-o Hristos pe Golgota și o continuă până la sfârșitul veacurilor în fiecare suflet omenesc, nu numai individual, ci și colectiv așa precum stă scris: „Impărăția lui Dumnezeu se aseamănă cu aluatul pe care luându-l femeia îl pune în trei măsuri de făină până se dospește toată” (Mt. 13, 33). Prin fermentul miraculos al Evangheliei se vor înnoi popoarele, se va crea din nou lumea noastră ruinată și duhovnicește și materialicește.

Magnifică a fost creațiunea materială a lumii, când Dumnezeu a zis: „Să fie!” Dar și mai măreață e creațiunea din nou a lumii duhovnicești. Pentru că fiecare suflet înnoit de Hristos valorează mai mult decât lumea toată. Noi suntem martorii acestei noi creații pe care o trăim, căci ea începe de aci din inima noastră. Aci e grăuntele de muștar, care poate să crească miraculos ca un copac ce va cuprinde în crengile lui toate popoarele, la un singur cuvânt al Atotputernicului Dumnezeu: *Fiat!* Să fie.

BC PRESVITERUL B.

Săraci cu cerul în inimi

Sărac și bogat. Două noțiuni vrăjmașe. Fiindcă una designează, după uzul curent al vorbirii, pe cel lipsit și alta pe cel avut. În realitate, pe cel ce i se pare că are prea puțin și pe cel ce i se pare că n'are destul. Și analizând și mai profund chestiunea, sfârșim prin a ne convinge că între starea sufletească, ba chiar și între soarta săracului și-a bogatului nu-i nici o deosebire. Și unul și altul, au dorinți care niciodată nu se vor realiza.

Nu cât ai e important, ci cu cât te ști mulțumit.

La bogat vedem numai ceea ce are și niciodată ceea ce-i lipsește spune un vers de fabulă. Putem și inversa: la sărac totdeauna vedem numai ceea ce-i lipsește și nu ceea ce are deja.

Sfânta Scriptură îl ferește pe cel sărac cu duhul; adevărat pe cel ce le așteaptă pe toate dela Dumnezeu.

Explicat, aceasta însemnează să te ști îndesțula cu cât ai. Să-ți ști prețul ceea ce ai sărac fiind și să-ți dai seama de ceea ce-ți lipsește bogat fiind.

Un bogat arăta de pe-o terasă, unul prieten, moștile pe care le avea:

— Ferma de acolo e a mea. Pădurea de-aci e tot a mea. Aci pe coastă am vie, colo jos pescărie... și-așa mai departe.

— Dar colo sus ce ai? Îndrăzni să arate prietenul cu degetul spre cer.

Bogatul ridică neputincios din umeri.

O altă scriptură omenească spune că se prezentă odată un percepător la casa unui preot cu registrul de impunere zicând:

— Am auzit părinte că sunteți foarte bogat, vă rog să-mi declarați posesiile.

— Da, într'adevăr sunt bogat, răspunse preotul. Am o soție bună, care prețuiește atâtea milioane. Am doi fiu, cari fac atâtea milioane. Și sănătatea, care face atâtea.

— Altceva ce mai aveți?

— Nu mai am nimic în afară de acestea.

— Da, sunteți foarte bogat părinte, atât numai, că averile acestea nu sunt imposibile, și închise registrul.

Un scriitor arab, povestește undeva, că o singură dată în viața lui cea lipsită și săracă, s'a lăsat mai copleșit de întristare. Atunci când n'avu cu ce să-și cumpere încălțăminte și fu obligat să umble desculț. Intrase descumurat într'un templu, unde dădu peste un om fără picioare. Din clipa aceea se lecul. Se declară mulțumit cu picioarele lui desculțe, de vreme ce constata că era un altul care ar fi umblat bucuros desculț, numai să le fi avut picioarele.

Scriitorul acestor rânduri, cam la fel, își dădu seama de subrezența și relativitatea a ceea ce se numește de obicei sărăcie, în ziua când se convinsese, cât de bună și de prețioasă e pâinea cea neagră.

Credeți, numai cu argumente de acestea, mai mult trăite, se poate ține piept vieții și se poate înțelege perfect de bine fericirea cu cel „săracul cu duhul” și cu avutul.

Pr. GH. PERVA

Despre valoarea faptelor omenești

Sensul real al lucrurilor, e dincolo de ele; sensul real al lumii, e dincolo de lume, e transcendent; sensul real al creațiunii ca atare e ascuns în voia lui Dumnezeu. Obișnuit, aceasă voie se manifestă în lume sub forma unei finalități universale. În afara acestei finalități, cauzalitatea mecanică pe spatele căreia științifismul modern a încercat să sprijinească lumea, se năruie în haos și absurd. Finalitatea e țel. Unde nu există țel, nu există nici rațiune de a fi, nu există sens, iar unde nu există sens, e, sau incremenire, sau mișcare haotică și oarbă.

Dovedirea sensului sau nonsensului existenței, nu se poate face pe baza unor considerente formale cum este cauzalitatea. Peste asemenea considerente, lumea continuă să și urmeze inexorabil cursul. Ea nu-și mărturisește sensul, ea și îl ascultă, de aceea, pentru om ca parte din complexul creațiunii, singura cale de lămurire a sensului este întoarcerea spre sine însuși, este ascultarea propriilor lui chemări.

Ascultarea lumii, e lege, pentru că e determinată. Ascultarea omului e virtute, pentru că e fruct al pro-

priei lui voinți, pentrucă e liberă. Omul poate să asculte tot așa după cum poate să nu-și asculte chemarea, și neascultând, să-și nege sensul, sau să și-l pervertească.

As ultarea e un fapt sufletesc, lăuntric. O identifică mulți, foarte mulți, cu glasul conștiinței; Kant o numește imperativ categoric, iar alți gânditari o numesc simplu, sinceritate. Glasul conștiinței, — pentru om, — e o măsură a valorilor și un îndemn; imperativul categoric este acelaș lucru trecut oarecum în seamă unei legi impersonale; sinceritatea e ascultare liberă și personală a sensului și-a misiunii, e ascultarea vocii lui Dumnezeu și prin asta, e înfrângere a mândriei luciferice, e sărăcie cu duhul și curățenie a inimii. Sinceritatea e revărsarea în actualitate a sufletului personal, cu întreaga-i comoară de rosturi autentice; e temelia tuturor virtuților, substanța lor. Sinceritatea e participarea sufletului la fapte, și prin asta măsura valorii lor. Unde încetează sinceritatea, unde încetează această participare a sufletului la fapte începe minciuna, începe idolatria.

Nimeni și niciodată nu a considerat opera mâinilor sale altceva decât simbol al unei puteri, iar cei ce au crezut, au crezut în putere și nu în statuie sau simbol. Pornirea de a reprezenta divinitatea în forme ale conceptelor omenești, pornirea de a o materializa, este general umană. Ea se manifestă chiar și în religia spiritului prin-exelență, în creștinism, de aceea, idolatria nu trebuie considerată ca o adorare a unor lucruri moarte, ci mai degrabă ca o necredință. Cel ce se închina și aducea jertfele prescrise în fața statuiei lui Zeus, nu se închina statuiei, ci lui Zeus însuși, cel din înaltul Olimpului. În momentul în care însă, această jertfă nu mai izvora dintr'o necesitate lăuntrică, în momentul în care întregul ritual nu este decât un formalism fără de conținut și fără de aderență sufletească, în momentul acela, încetând credința, începe idolatria. Idolatria așadar, nu este altceva decât ipocrizie sau fariseism; este minciună, și ca atare, ea e și astăzi, la fel de actuală ca și pe vremea baalilor biblici.

Pe niciuna însă, nu se poate clădi nimic. Tot ceea ce există ca realizare a geniului uman, poartă pecetea sincerității și prin ea, fiorul vieții din care s'a încheat. Ori cât de absurde ni se par câteodată asemenea realizări, ca de ex. păgânătatea antică, trebuie să admitem, cum scrie Thomas Carlyle, — „că au fost într'o vreme strașnic de adevărate pentru părtașii lor“. Au fost adevărate în sensul că s'au născut dintr'o adâncă nevoie a sufletului viu; — sau mai corect. — a fost adevărată cerința acelu suflet. Desprinsă de suflet, realizarea încremenește; încremenind, ea nu e nici adevărată, nici falsă. Fals poate să fie doar omul care stăruie în formele ei, fără o adeziune reală la ele.

Valoarea faptelor omenești, este în funcție, așa dar, de factorul suflet, dela care emană. A judeca faptul material făcând abstracție de mobilul care-l determină,

e o eroare ce duce spre sofism; eroare ce naște din confuzia pe care noi o facem între realizarea materială a faptului, și faptul însuși socotit ca mișcare a conținutului nostru sufletesc. Idolatria antică, panteismul modern ca și noua idolatrie a raționalismului deictic înăput pe mâna străzii, sunt câteva aspecte ale aceleiași confuzii. Trebuie accenșuat de altfel faptul, că această confuzie este caracteristica epocelor de imitație și decadentă, și nicidecum a epocelor de înflorire culturală și progres. Omul creator niciodată nu va putea confunda frământarea lăuntrică a sufletului lui, cu lega, cu marmora, cu sunetul sau culoarea în care el își toarnă imaginea aspirațiilor și neliniștei lui lăuntrice. Asemenea confuzii fac doar sufletele sterpe și fără perspectiva idealului; le fac cei ce nu vor altceva, decât să pară.

Pe unii ca aceștia, Iisus Hristos îi numește răspicat „morminte vărute“.

V. G.

Ce datorește arta creștinismului?

Dacă răsfoim filă cu filă istoria până la orizontul ei, îmbrățișând dezvoltarea întregului neam omeneșc, putem constata, fără pic de subiectivism, că factorul esențial al acestei dezvoltări, se datorește în cea mai mare parte religiunii creștine.

Marele bărbat adânc religios, Iohan Gottfried Herder, găsește că ținta dezvoltării omenești este realizarea umanității, așa cum o înțelege creștinismul și că puterea care mișcă istoria lumii, este puterea lui Dumnezeu.

Nu există domeniu în care creștinismul să nu fi adus aportul său.

Dar mai mult decât pentru orice, a făcut creștinismul pentru artă.

Approape toate artele s'au dezvoltat la adăpostul religiunii, creștinismul înălțându-le pe culmile progresului și imprimându-le un caracter cu adevărat ideal, moralizându-le.

Creștinismul a repus arta în toate drepturile ei introducându-o în Biserică, dându-i astfel aripi cu care s'a avântat la înălțimi ametoitoare, după ce și a luat o formă pe deplin religioasă.

Tot creștinismul a fost acela care a purificat arta de tot ceea ce nu corespundea cu nobilul său ideal, acomodându-o vederilor creștine, creindu-i totodată în acest fel, o nouă și frumoasă direcție. I-a dat suflu de viață, i-a împrumutat din misticismul său divin, ceea ce înalță, inobilează și face mai bun sufletul ce o admiră.

Intr'adevăr, ce înălțare sufletească putea găsi cineva în nudurile de cele mai multe ori prost executate de pictorii și sculptorii decadenti din primele patru veacuri ale erei creștine?

Ce frumusețe se putea admira în pantomimele tot-

desuna obscene, în bucățile de teatru sensuale, reci, brutale, pline de scepticism, de pornografii și îmbinate cu tot felul de otrăvuri morale?

Ce distracții se puteau găsi în vechile amfiteatre, văzând cum curge în valuri sângere omenească vărsată de gladiatorii ce se luptau între ei, sau de fiarele sălbatice cărora li-se aruncau osândiții despuiați de vestminte, sau cu o săbă armă în mână?

Când însă gustul pentru această artă degenerată scăzu și încercu să fie admirată nictura simplă a cetea-combelor creștine, arhitectura sobră a primelor case de rugăciuni, pișsele sculpturi de pe monumentele funerare, versurile adânc moralizatoare a câte unui sfios poet creștin, drama care imita nevinovata jertfă de pe Golgota, etc... atunci arta se putu cu drept cuvânt înalta nără la cer.

Reînvierea clasicismului Greco-Roman la începutul epocii moderne, ruse pe artiștii creștini în fata operilor de artă clasică și a tehnicii și de atunci capod-operele artei creștine se succedară cu repeziune în toate ramurile ei.

Dacă am încerca să amintim aci tot ceea ce dăorește arta creștinismului, ar însemna să reproducem întreaga istorie a artelor, dela renastere și până astăzi.

Vom enumera aici însă, numai câteva ramuri ce s'au dezvoltat sub directa influență a idrie creștine.

În pictură, tot ce zu făcut mai de seamă Rafael, Rubens, Van Dyk, Veronese, Corregio, Murillo, Leonardo Da Vinci ca să nu mai amintim și de moderni, se dăorește inspirației creștine, pentru care multe din tablourile celebre a acestor abili mânăuitori ai penelului, înfățișează scene și personaje biblice sau bisericesti, multe din ele fiind pictate chiar pe pereții locasurilor Domnului.

Pictura creștină, fată de pictura clasică greco-romană, e cu mult superioară și nici nu irgădue vreo comparație.

Sculptura, în tot timpul renasterii și chiar mult după aceea, a stat aproape exclusiv în slujba Bisericii și a ideii creștine, constând în tot felul de ornamente la Bisericile monumentale, portaturi, statui ale persoanelor sfinte, monumente frumoase s. a., săpate în piatră, bronz, marmoră sau aramă.

În ce privește valoarea artistică, statuia lui Moise sau grupul Pietă ale lui Michel Angelo nu stau mai jos întru nimic decât Zeus a lui Fidias (I. Mihălescu: Creștinismul și Cultura).

Arhitectura, deasemenea mai până în zilele noastre s'a dezvoltat aproape exclusiv în serviciul și sub egida religiei.

Arhitecții cei mai geniali ca: Brunelleschi, Bramante, Alberti, Peruzzi s. a., și au pus la contribuție toată pricezerea și energia, ca să înalte catedrele ca sf. Petru din Roma, Notre Dame din Paris, sf. Paul din Londra și domuri ca cele din Milano, Florenza, Strassbourg, Viena, ori sf. Sophia din Constantinopole, Curtea de Argeș sau Trei Ierarhi dela noi.

Atât de desăvârșit întrupează aceste locasuri ideile religioase de care au fost cuprinsi cei ce le zu clădit, încât despre ficcare din ele se poate zice ceea ce a spus Goethe despre domul din Colonia: „În fata acestui dom stăm ca în fata ideii creației și cinsim sfintenia care sălășluiește într'ănsul” (I. Mihălescu: op. cit). Pentru a ilustra și mai bine cele afirmate până acum, vom arăta aici celebrele cuvinte ale marelui academician francez Legouvé, care zice: „Vreți să vă dati seama de influența religiei creștine asupra civilizației? Închi puțin-vă un moment că n'ar fi existat. Ștergeți din minte tot ceea ce vine dela ea în domeniul frumosului, adevărului și al binelui. Întrați în muzee și luați de pe ziduri icoanele lui Hrist. Faceți să dispară toate tablourile în care figurează Feciorra și Dumnezeu, lucti și pârzele și statuele care reprezintă sfinți, martiri și apostoli. După pictură și sculptură, treceti la arhitectură și dărâmați catedralele, după arhitectură muzica. Ștergeți din numele compozitorilor pe Palestrina, Bach și atâția alții. Curățiți orera lui Beethoven, Mozart, Pergolesi și Rossini de tot ceea ce a fost inspirat de creștinism. Întrați în fine în sfera gândirii și a poeziei. Suprimați pe Bossuet, Pascal, Fenelon, Massillon. Luați pe Polyu hte a lui Corneille, pe Athalie a lui Racine, urmăriți numele lui Hrist în versurile lui Lamartine, Vi tor Hugo și chiar Musset. Dar nu este de ajuns; faceți ceva mai mult: Distrugeți și spitalele întemeiate sub inspirația credinței și a milei creștine. Ștergeți în fine toate urmele ce le-a lăsat sângere esind din rarele aceluia pe care-L aud câte odată cum cheamă pe spânzurat. După ce ati făcut această ispravă întoarceți-vă! Cu o privire cuprindeți cele 19 veacuri înșirate în urma voastră și priviți fără înșrăimântare, dacă puteți, golul pe care lipsa Crucii îl face în aceste secole (Ioan T. Popescu: „Renașterea sufletească după războiu”).

Cred că sunt destul de vorbitoare aceste trea frumoase cuvinte și încercând a le comenta, n'am face decât să le un brim măreția și strălucita lor expunere.

Socotim că din cele de până aci, se poate deduce în întregime contribuția Bisericii creștine în dezvoltarea întregului neam omeneș și mai ales cât de tributară este arta creștinismului, care a chemat-o către înțelegerea religioasă a vieții, singura cale ce asigură mângăerea, siguranța și trăinicia societății omenești. Pr. I. CIREȘ

Valea mare

Despre ce să predicăm ?

Duminea fiului risipitor : DESPRE RISIPĂ.

Pilda despre fiul rătăcit, sau desfrânat, sau risipitor cum se mai numește, este una din cele mai frumoase și mai duioase. Ea cuprinde în întregime viața unui om, îmbrățișându-l mereu cu toată iubirea de oameni. Iubirea aceasta ne face să ne bucurăm de tineretea plină de avânt, să simțim milă de cel căzut în ticăloșie și un îndemn

să-i întindem o mână de ajutor. Intre altele ni se arată, cum ne risipim noi comorile, ce păcat mare este risipa și cum ne putem lecuși de ea. Fui răscălit prin țări străine și a dat cu desmierdările. Și cheltuiind el toate, s'a făcut foamete mare în cea țară și el a început să ducă lipsă (Luca 15, 14). Că tânărul plecat de la casa tatălui s'a împlinit ceea ce a văzut înțeleptul că păteau risipitorii: Băutul și desfrânatul sărăcesc, iar dormitul mereu te face să te porți în zdrențe (Proverbe 23, 21). Din acestea înțelegem, că risipa este o cheltuire fără socoteală, fără măsură, de întrece câștigul. Risipitorilor le place să trăiască în desmierdări, mâncând și bănd bucate și băuturi alese, dar lucrul nu le place și nelucrând nici n'au de unde câștiga. Lenea, desmierdările, desfrâul și feburile boale se leagă unele de altele ca niște verigi într'un lanț care te strânge tot mai mult. Risipa e de multe feluri. E bine să cunoaștem mai ales trei.

1. Risipa bunurilor: casă, vie, moșie, animale, haine, bani și mobile moștenite de la părinți. Unii se străduiesc să înfrumusețeze casa, să sporească cele moștenite de la părinți. Alții din sărăcie ajung prin sârquirită de se îmbogățesc. Cât e de păcătos atunci cel ce nici nu câștigă, nici cele moștenite nu le știe păstra? Un tânăr din părinți bogați și de ziua numelui și de ziua nașterii și tot des își chema prietenii la masă cu mâncări și băuturi alese. Atunci părinții își dădeau silința să-și arate bogățiile: câte și ce fel de haine și încălțăminte avea feciorul lor, câte inele cu pietre scumpe, ce fel de arme de vânatoare. Într'o iarnă însă amândoi părinții au murit și tânărul a rămas singur stăpân. Obișnuit cum era, ținea tot des să-și cheme prietenii, ba la el acasă, ba la o ospătărie. La mesele date chema muzicanți, apoi și femei. Ca să i se ajungă, mereu vindea, aci o haină, aci din inele, iar mai târziu din moșie. Repede s'a dus toată averea, iar casa a fost vândută de perceptor pentru datoritiile din dări. În ziua când s'a vândut casa, feciorul a băut singur într'o cărcimă, a început să spargă pahare, oglinzi. Când au sărit să-l oorească, și-a scos un revolver să se împuște. Un lucrător bătrân i-a smuls revolverul din mână și a zis către el: Tinere, ai băut prea mult, ești sărăcit, e noapte. Măine vei fi treaz, se va face ziua, soarele iarăși răsare și tot tânăr vei fi și mâine. Inchipuie-ți că ai murit și viața începe cu ziua de mâine. Începe viața lucrând.

Muncind s'au îmbogățit cei cari au știut să lucreze, folosind bine timpul. Fiecare clipă cere să fie întrebuințată și fiecare clipă pierdută în lene, sau cu nimicuri, se răzună. Un mare înțelept (Rishin) ținea pe masa de lucru o piatră în care era săpat cuvântul azi, ca să-i aducă mereu

aminte de vorba din bătrân: ce roți face azi, nu lăsa pe mâine. Despre un poet mare (Goethe) se spune că și avea timpul înmărit și când nu-și isprăvea de tot lucrul în timpul cuvenit, fără să vrea întindea mâna și degetele apoi le închidea, ca și când ar fi vrut să tragă, să oprească timpul cum ai orbi un cel trăgându-i hățurile.

2. Risipă mare se face și cu sănătatea. O fată, despre care se spunea că a fost cea mai frumoasă în satul lor voia să se știe despre ea că e și cea mai bună dansatoare. A dansat la horă ore întregi până i s'a făcut ija leoarcă de sudori. Când toată lumea se înmăria de la horă, ea a zis: Aș mai putea juca, dar mi-e sete. Un flăcău i-a adus un pahar de bere rece ca ghița și fata l-a sorbit fără răsuflare. Acasă au scuturat-o frigurile, s'a culcat și a bolit săptămâni de rând. S'a ridicat din patul de boală, dar din frumoasa ce a fost se făcuse cea mai slută din sat, iar sănătoasă de tot nu s'a mai făcut niciodată. Ca ea își risipește sănătatea și fete și flăcăi, acidansând prea mult, aci bănd peste măsură. Cu fiecare slăbiciune și mai mult cu fiecare păcat risipim sănătatea, puterea, aceste daruri mari pe cari le avem de la Dumnezeu.

Fată de risipa sănătății ar trebui să știm că foarte mulți oameni renunță au muncit până la adânci bătrânețe, chiar și când au fost bolnavi și tocmai pentru ca să uite durerile și ca să învingă boala. Așa se spune despre un învățat (Humboldt) că în copilărie și în tinerețe a fost slab, de mulți credeau că n'are mult s'o ducă. El însă a lucrat, după o rânduielă ce și-a întocmit; a călătorit mult în legătură cu studiile sale și nicăiri și nici când nu se abătea de la rânduielă întocmită. Lucrând și călătorind s'a întărit lăsându-ne învățătura, că precum omul sărac se poate îmbogăți lucrând, tot așa lucrând și cel bolnav se poate face sănătos.

3. Risipa a treia și cea mare este cu cele sufletești. Lenea, plăcerile păcătoase au făcut pe fiul risipitor să ducă lipsă. Aceasta înseamnă că s'a scărbit de viață, de oameni, de tot ce-l impresura și a simțit că se îndobitoceste. Un cărturar de care unii legau mari nădejdi, a scris mai multe cărți despre oamenii de la sate, despre credințele lor. Puțini prieteni știau despre el că de părinți nu vrea să știe, că pe un frate l-a bătut fiindcă venise să-l vadă. A mai scris apoi o carte de hulă împotriva lui Iisus Hristos, Domnul și Mântuitorul nostru. Un vechiu prieten s'a dus la el cu gândul să-i laude cartea, nu că i-ar fi plăcut ce și cum a scris, ci mai mult fiindcă știa că i plăcea să fie laudat. În momentul când să-i dea bună ziua, prietenul s'a simțit lovit cu o călimară. Cărturarul înnebunise. Îndată au ve-

nit medicii și oamenii de ajutor să ducă pe cărturar la casa de nebuni. Unii credeau că înnebunit din pedeapsa dela Dumnezeu pentru cartea de hulă, iar alții spuneau că era demult nebun și ca nebun a scris despre Hristos Domnul că n'ar fi Fiul lui Dumnezeu. Când nu mai ai iubire nici față de părinți și frați, nici față de Dumnezeu, când îți risipești credința în tablele legii de dragul câtorva hârtii măzgălite, când nu mai tragi nădejde nici la oameni, nici la Dumnezeu, se face întunec în jurul tău și în tine și întunecul se numește nebunie. Când ai risipit credința, iubirea și nădejdea, aceste comori ale sufletului, sufletul golit de comori își pierde cumpăna, ca fântâna cu găleata dogită, de se scurge din ea apa și cumpăna o snucește și o izbește de furcă de se sparge de tot.

Când sufletul e luminat de credință, încălzit de iubire și întărit de nădejde, atunci și pământul și cerul se înfrumusează și se înseninează la preajma noastră și deasupra-ne. Un pictor al neamului nostru (Nicolae Grigorescu) a rămas orfan de tată la 6 ani și maica sa mai avea și alți copii. Dumnezeu a pus în sufletul copilului de 6 ani atâta dragoste de mamă și de frați, atâta credință că el le poate ajuta, că le-a și ajutat. Picta iconițe, multe cu chipul Maicii Domnului cu Iisus Pruncul în brațe și oamenii cumpărau iconițele că erau din mâna nevinovată a unui copil. Prin munca lui, orfanul de 6 ani își îngrijea mama și frații (I. Dobridor: Oameni din țărănime). Copilul din care s'a făcut un mare pictor, ne învață ce preț au comorile sufletului, pe care alții le risipesc nebunește.

Risipa bunurilor pământești, risipa sănătății, risipa comerilor sufletești sunt numai trei înfățișări ale risipei. Are și alte, nenumărate fețe. Ea însă e una singură, cum ar fi boala pe care o simți în aceeași vreme cu călduri zăpăcitoare, cu friguri și cu junghiuri. Toate bunurile pământești, trupești și sufletești sunt daruri dela Dumnezeu, ca talanții dați slugilor, pe cari trebuie să-i înmulțim prin munca noastră. E datoria noastră aducătoare de bucurii și de fericire să păstrăm și să sporim moștenirea părintească. E mai mare datoria să ne păzim sănătatea trupului prin curățenie și prin lucrare înviorătoare și întăritoare. Mai presus de toate și deodată cu bunurile pământești și cu sănătatea trupului să ne păstrăm curățenia credinței, căldura iubirii, și tăria nădejzii spre fericirea și mântuirea noastră și spre preamărirea lui Dumnezeu.

F. C.

— Moldova așteaptă! Fiți Român cu banul, nu numai cu vorba!

— Bucata voastră de pâine împărțiți-o cu cel ce nu are!

Cărți

Preotul Dr. Ilie Gheorghită: Un veac dela moartea Mitropolitului Veniamin Costachi. *Tipografia Sfintei Mănăstiri Neamțu, 1946, 271 pp. cu 32 clișee. Prețul 18 000 lei.*

La 18 Decembrie 1946 s'a implinit un veac dela moartea marelui Mitropolit Veniamin Costachi care a strălucit pe scaunul arhipăstoresc al Moldovei cu o intrerupere, între anii 1803 și 1842 când se retrage din scaun, în vârsta de 73 ani. Instuția dela Iași, Seminarul Veniamin creată de dânsul și care-i poartă și numele, sărbătorește an de an amintirea ctitorului ei, după un vechi și bun obicei, observat de toate provinciile românești cu bărbații iluștri pe care i-a avut.

Părintele Dr. Ilie Gheorghită, profesor la școala Mitropolitului Veniamin, a avut sarcina să facă pomenirea ctitorului școlii la serbarea din anul 1942 în care își exprima nădejdea, că la împlinirea centenarului, amintirea marelui Mitropolit va putea fi prăznuită după cuviință de Moldoveni ca și de întreagă obștea românească. Dar în cei patru ani ce s'au scurs de atunci școala lui Veniamin a împărțit destinul crud al Moldovei și al Țării întregi, iar în locul prăznuirii după cuviință, apare cartea cu titlul de mai sus, în împrejurări dureroase cu deosebire pentru provincia lui Veniamin.

Cartea poartă binecuvântarea I. P. S. Sale Patriarhului Nicodim, ca și „smeritul omagiu“ al obștei Sf. Mănăstiri Neamțu și Secu — prin rostul starețului lor, P. Cuv. Arhimadrit Mitrofor Melchisedec Dimiriu, — între care și-a trăit o parte din anii vieții sale Mitropolitul Veniamin.

Din cele 271 pagini ale cărții, 98 sunt închinete vieții sbuciumate a Mitropolitului Veniamin, restul sunt o culegere din „prefetele, pastoralele, actele de demisie și testamentul Mitropolitului Veniamin“.

Fiul boerului Grigore Costachi și al Mariei, născută Cantacuzin, s'a născut la 20 Decembrie 1768 în satul Roșiești din ținutul Fălciului. Din doi frați și o soră pe care i-a avut, un frate și sora au îmbrățișat viața pustnicească. El însuși și a trăit viața după cea mai aspră rânduială călugărească, iar mănăstirea i-a fost cetatea de scăpare oricâteori se involburau valurile vieții în cetatea de scaun.

A ajuns de tânăr egumen al Mănăstirii și spitalelor Sf. Spiridon. La 27 Iunie 1792, în vârsta de numai 23 ani și 6 luni, a fost ales și hirotonisit episcop al Hușilor, unde a păstorit 4 ani, până la 1 Iunie 1796, când a trecut la Roman „urmând astfel calea vechiului obicei al țării: ca episcopii de Rădăuți și de Huși să treacă și pe la Episcopia Romanului“ spre a se pregăti mai bine pentru scaunul mitropolitan din capitala țării (p. 36). E vremea în care trăește vestitul stareț Paisie dela Neamțul și Secul, iar mitropolit al Moldovei este, Iacob Stamate (1749—1803). Sub influența curentului creat de Paisie și sub grija părintească a Mitropolitului Iacob, s'a format Veniamin.

Meritul de seamă al vieții lui Veniamin rămâne grija pentru cultura poporului și mai ales a fiilor de preoți, în limba națională. Discuția lui Veniamin, pe când era la Roman, cu boerii cari căteau împotriva lui, pentru că arăta grijă de tinerii din clasele de jos, trimițându-i la învățatură (frații Petru și Gheorghe Asachi), e concludentă pentru atitudinea sa „revoluționară”, energică și dreaptă în fața mentalității ruginite în prejudecăți a boerilor. Din aceeași grijă pentru promovarea culturii în haina limbii naționale, au ieșit acele neîntrecute cărți de slujbă și pietate creștină, împodobite fiecare cu câte o *predoslovie* înțeleaptă, ieșită din peana marelui Mitropolit.

Născut în plină epocă fanariotă, a copilărit în timpul deselor războaie dintre ruși și turci, iar ca mitropolit a trăit două ocupații streine de câte șase ani fiecare (1806–1812 și 1828–1834). A cunoscut și frământările revoluției grecești dela 1824. Datorită intrigilor boerilor și vremurilor schimbătoare pe care le a trăit, Veniamin și-a dat de două ori demisia (paretisis): Odată la 1808 până la 1812, a doua vară la 1842. Ambele sunt acte smulse, fără voia lui.

O instituție care datorează mult Mitropolitului Veniamin este așa numita *Academie Mihăileană*, ridicată de Mihail Sturza la stăruința lui Veniamin, pe ruinele fostei școli grecești. Epizodul în care Veniamin a arătat boerilor că și în limba română se pot învăța științe înalte, făcându-i să asiste la un examen al studenților din toate materiile, va rămâne de apururi o piatră de hotar în istoria limbii și a culturii române.

Retras în liniștea mănăstirii Slatina, indeletnicindu-se cu tălmăcirea cărților „năravnice și folositoare de suflet”, Veniamin avu prilejul să îmbogățească săraca noastră literatură teologică din vremea aceea, iar reflecțiile dureroase asupra vieții și lumii deșarte să le tălmăcească în versuri ca acestea:

- „Lume, lume 'nșelătoare
- „Ce inoți în viclenii
- „Fericirea ta deșartă
- „Mă alungă prin pustii”.

Părintele I. G. a făcut bine că a adus biografia lui Veniamin, culegerea de prefețe și pastorale, opera lui originală, din care reese mai puternic marea personalitate a ierarhului moldovean: „harnic și înțelept, cărturar și teolog desăvârșit, Achiereu cuminte și neîntrecut până acu” de urmași, slujitor evlavios și călugăr cuvios”. Acestea au fost trăsăturile de seamă ale caracterului său.

E o carte de pomenire scrisă cu mult suflet și cu mare admirație pentru personalitatea marelui ierarh. Și dacă Moldovenii nu pot aduce acum memoriei lui, serbări mărețe, la împlinirea sutei de ani dela mutarea de aici, precum s'ar conveni, să se mângae cu gândul că „smeritul Veniamin” — cum își spunea — e desigur mai bucuros de o pomenire mai smerită în afară, dar mai vie în sufletele celor ce-l pomenesc cu credință și duc mai departe tradiția vieții lui de muncă în slujba Neamului și a Bisericii. Pr. GHEORGHE LIȚIU

Informațiuni

Mulțumită. Prea Sfințitul Episcop Andrei mulțumește pe această cale tuturor P. C. Protopopi și Preoți cari i-au trimis condoleanțe cu prilejul decedării fratelui său Cornel.

■ Ziua Unirii Principatelor (24 Ianuarie) a fost sărbătorită la Arad printr'un Te Deum slujit în biserica catedrală la orele 11 a. m., de către P. S. Sa Părintele Episcop Andrei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi: Răspunsurile corale au fost date de noul cor al Filarmoniceii din Arad, condus de Dl. Căp. I. R. Botto.

Despre însemnătatea zilei a vorbit Preotul Petre Bogdan.

La Te-Deum au participat autoritățile civile și militare și mulți credincioși. La finea acestuia a avut loc o scurtă paradă militară.

Încrestăm aci că noul cor al Filarmoniceii s'a prezentat bine încheșat și foarte bine instruit. Nădăjduim ca în curând să ne înalțe sufletește prin cântarea minunatelor noastre răspunsuri liturgice, ceea ce conducătorul lui a făcut-o și în trecut.

■ Parohia Buteni a inaugurat o serie de misiuni religioase la care au luat parte din centrul ep. Il. V. Felea și I. Ungurean. Sâmbătă în 18 Ian. a. c. delegații împreună cu prot. Șt. R. Lungu au vizitat intelectualii din sat. Duminecă au servit în sobor cei doi delegați și cei 3 preoți locali: prot. Ș. Lungu, pr. P. Bejan și D. Gornic; a predicat Pr. Felea despre „Biserica” și puterile ei.

După amiază, a avut loc un festival religios la Casa Culturală. A cuvântat prot. Ș. Lungu despre valorile creștine. Il. Felea a conferențiat despre „Mântuire” și I. Ungureanu despre „Ce am predicat înainte și ce predicăm acum”, ca preot ortodox, mărturisire foarte impresionantă a unui suflet care a căutat mântuirea pe altă cale decât cea pe care merge acum.

Un număr foarte mare de credincioși în frunte cu toți intelectualii comunei, a luat parte la Serviciul divin în Biserica, iar sala Casei Culturale a fost arhiplină de bărbați, femei și tineret, precum și numeroși sectari.

Răspunsurile liturgice și cântările la festival le-a cântat corul țăranilor, admirabil pregătit și condus de țăranul P. Ruja. Au fost și câteva deslămări, foarte bine alese și reușite.

Serviciul divin și festivalul religios au creat o atmosferă de mare însuflețire și mulțumire.

Cor.

■ **P. C. Părinți Protopopi tractuali și administratori protopopești sunt rugați a anunța** Biblioteca Diecezană Arad, căre exemplare pot desface în cuprinsul protopopiatului, din lucrarea pâr. prof. Ilarion Felea: Religia Iubirii.

Un exemplar costă 30.000 lei.

Nr. 252/1947.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei *Grâniceri III*, protopopiatul Chișineu-Criș, se publică concurs din oficiu, prin numire, cu termen de 15 zile.

V e n i t e :

1. Folosința alor 14 jugire din sesiunea parohială.
2. Stolele și birul legal.
3. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa primă*.

Preotul numit va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preoțesc.

Cereri de concurs se vor înainta Consiliului Eparhial Ort. Rom. din Arad.

Arad, la 29 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

Traian Cibian,

1-2 Episcop.

cons. ref. eparhial.

Nr. 75/1947

Se publică concurs prin alegere, cu termen de 30 zile pentru îndeplinirea parohiei *Padureni*, protopopiatul Chișineu Cr.ș.

V E N I T E

1. Sesiunea parohială, 32 jug. cad., via și două cânepești.
2. Locuință în casa parohială, cu folosința supra edificatelor și a grădinei.
3. Birul și stolele legale.
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa primă*.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul său preoțesc.

Cereri de concurs, însoțite de actele necesare (Certificatul dela Școala medie, absolutorul teologic și diploma de capacitate preoțească pentru parohii de *clasa primă*), adresate către Consiliul parohial din Padureni, se vor înainta Consiliului eparhial din Arad.

Cei admiși la concurs de către Consiliul eparhial, cu prealabila învoire a protopopului tractual, se vor prezenta la St. Biserica din Padureni, pentru a servi, cuvânta și cânta.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 9 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

Traian Cibian,

2-3 Episcop.

Cons. ref. eparhial.

Nr. 70/1947.

Se publică concurs din oficiu, orin numire, pe termen de 30 zile pentru îad pînărea parohiei *Cuied*, protopopiatul Buteni.

Venite

1. Sesiunea parohială de 32 jug. cad.
2. Folosința casei parohiale.
3. Stolele și birul legal.
4. Salarul dela Stat.

Parohia este de *clasa doua*.

Preotul numit va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preoțesc.

Cereri de concurs, însoțite de actele necesare, cu un scurt memoriu despre activitatea și datele personale, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 9 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

Traian Cibian

2-3 Episcop.

cons. ref. eparhial.

Nr. 77/1947.

Se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei *Mișca II*, protopopiatul Chișineu Criș, prin alegere, cu termen de 30 zile.

V E N I T E

1. Sesiunea parohială de 32 jug. cad.
2. Stolele și birul leg-l.
3. Salarul dela Stat

Parohia este de *clasa primă*.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preoțesc.

Cereri de concurs, însoțite de actele necesare (Certificatul dela școala medie, absolutorul teologic și diploma de Capacitate preoțească pentru parohii de *clasa primă*) adresate către Consiliul parohial din Mișca, se vor înainta Ven. Consiliu Eparhial.

Cei admiși la concurs se vor prezenta în sf. biserică, cu prealabila învoire a protopopului tractual, după primirea aprobarii de candidare din partea Consiliului eparhial, pentru a servi, cuvânta, cânta și a face cunoștința credincioșilor.

Arad, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 9 Ianuarie 1947.

† ANDREI,

Traian Cibian,

2-3 Episcop.

cons. ref. eparhial.

Ad, Nr. 243-1947.

Comunicat

în legătură cu colecta pentru Moldova.

P. C. Protopopi sunt invitați a ne comunica fără amânare cvantumul de cereale depozitate la centrele de învagonare, îndatace se va termina transportarea lor dela parohii (termen fixat pe 9 Februarie a. c.)

Avem nevoie de aceste date, spre a cere de cu vreme numărul de vagoane necesar dela CFR. Arad în 31 Ian. 1947.

Consiliul Eparhial.